MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM
pro školní rok 2026/2027

Základní škola Vladimíra Menšíka Ivančice
okres Brno – venkov, Růžová 7
Ivančice

Obsah:

1. Minimální preventivní program - úvod…… 3
2. Personální zajištění prevence ……... 5
3. Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi……... 6
4. Cíle minimálního preventivního program……. 6
5. Vymezení cílové skupiny ……. 6
6. Způsob realizace ……... 7
7. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny ……... 8

1. Minimální preventivní program - úvod

Škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, program je jednou ročně vyhodnocován školním metodikem prevence (dále jen ŠMP), sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit. Pro školu je závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

Nárůst různých sociálně patologických jevů včetně zneužívání návykových látek v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací o drogové problematice (přiměřeně k věku žáků), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni. Velkou oblastí, ve které cítíme nutnost preventivně působit, je oblast vzájemných vztahů žáků mezi sebou, ve vztahu žák – učitel. Společně působíme na klima ve třídě, stejně jako ve škole samotné.

Hlavní aktivity

- odpovědnost za systematické vzdělávání pedagogických pracovníků v metodikách preventivní výchovy, v technikách pedagogické preventivní práce, nácviky praktických psychologických a sociálně psychologických dovedností, techniky rozvíjení osobnosti, metody vytváření pozitivních vztahů mezi žáky a řešení problémových situací,

- uplatňování různých forem a metod působení na jednotlivce a skupiny dětí a mládeže, zaměřeného na podporu rozvoje jejich osobnosti a sociálního chování,
- vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času dětí a mládeže,
- spolupráce s rodiči a osvětová činnost pro rodiče v oblasti zdravého životního stylu,
- průběžné sledování konkrétních podmínek a situace ve škole či školském zařízení z hlediska rizik výskytu rizikového chování a uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených dětí a mladistvých,
- diferencované uplatňování preventivních aktivit a programů speciálně zaměřených na jednotlivé rizikové skupiny dětí a mládeže,
- poskytování poradenských služeb a zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a pedagogy.

Vztah učitel – žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog. K tomuto účelu slouží především hodina Osobnostní a sociální výchovy (první hodina v pondělí). Začlenění této hodiny do ŠVP Otevřená škola se nám osvědčilo. Vyučujícím tohoto předmětu je třídní učitel, který získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou, sociálním prostředím žáka. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy, výchovným poradcem, školní psycholožkou, ad.. Na základě dosažení dohody o společných cílech a postupech dochází k celkové a jednotné podpoře žáka.
Každé první pondělí v měsíci se schází zástupci jednotlivých tříd s vedením školy na tzv. žákovském parlamentu. Díky těmto schůzkám se v loňském roce podařilo vyřešit a prodiskutovat se žáky spousty problémů, které jsou „dospělým“ očím mnohdy neviditelné.

Skupinová práce

Žáci velkou část vyučování spolupracují ve dvojicích, ve skupinách. Učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí týmové práce, řešení konfliktu (učitel podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktu). Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat

své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku. Jednou z možností je například vedení komunitního kruhu, ve kterém má každý právo diskutovat na základě pravidel diskuse, sdílet své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky.

Projektové vyučování a celoškolní projekty

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a aktuálními tématy. Umožňuje intenzivní spolupráci tříd v rámci ročníku. Očekáváme, že podpoříme vzájemné vztahy mezi staršími a mladšími žáky.

Komunikace s rodiči, veřejností

Učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuální konzultace. Rodiče mají možnost navštívit učitele každé první pondělí v měsíci v době od 14.00 – 15.00, kdy je rodičům vymezena doba pro konzultace, v případě potřeby po předběžné domluvě kdykoliv. Rodiče budou o programu informovat především třídní učitelé na třídních schůzkách. Informovanost bude zaměřena zejména na oblast prevence užívání návykových látek a šikany. Rodiče každého žáka obdrží informace, které budou obsahovat nezbytná telefonní čísla a adresy, základní seznam změn chování, které by se mohli u jejich dětí vyskytnout, ale i několik užitečných rad, jak se zachovat a kam se obrátit o profesionální pomoc, zjistí-li u svého potomka závislost či stane-li se jejich dítě obětí šikany. Pokud rodiče projeví zájem, rádi pro ně zajistíme alespoň jeden seminář nebo besedu s odborníkem. Rodiče i žáci mají možnost využít schránky důvěry (elektronické i fyzické na obou budovách školy). Samozřejmě upřednostňujeme osobní kontakt. ŠVP školy jsme nazvali „Otevřená škola“, tzn., že názorů rodičů i žáků si velmi ceníme.

Pedagogická diagnostika

Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Pokud je třeba, spolupracuje s rodiči, výchovným poradcem a ŠPP, které se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu. Případně je využíváno dalších odborných institucí (PPP, SVP aj.)

Řešení přestupků

Porušování školního řádu, týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy, je klasifikováno jako hrubý přestupek a jsou vyvozeny patřičné sankce. Konkrétní postupy řešení jednotlivých situací jsou podrobně zpracovány v krizových plánech a v Programu proti šikanování. Jsou sledovány i další projevy rizikového chování- šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění jsou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem
2. jednání s rodiči na úrovni výchovné komise
3. doporučení kontaktu s odborníky
4. v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
5. v případě dealerství oznámení Policii ČR

Zveřejnění informací

Informace budou zveřejňovány na nástěnce metodika prevence umístěné na II. stupni a na webových stránkách školy v odkaze Prevence rizikového chování. Informace obsahují důležitá telefonní čísla a adresy (linky důvěry apod.) a další informace, které se vztahují k tématům zařazeným do Minimálního preventivního programu, zásady první pomoci při

výskytu šikany. Na výběru témat umístěných na nástěnku se mohou žáci sami podílet právě svými dotazy vhazovanými do schránky důvěry nebo elektronické schránky důvěry.
MPP s dalšími dokumenty a informacemi bude propagován a zveřejňován na školních webových stránkách.

2. Personální zajištění prevence

Výchovný poradce – Mgr. Lenka Vokurková

Výchovný poradce koordinuje společně s metodikem prevence aktivity školy v oblasti prevence. Aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech. Zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí, komunikaci s druhými. Učitelé informují výchovného poradce o případech výskytu agresivního chování ve třídě, signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové), náhlém i trvalém neúspěchu v učení, obtížné komunikaci, konfliktu s rodiči, porušování pravidel soužití ve škole žákem, krádežích ve třídách. Výchovný poradce navrhuje opatření, navrhuje řediteli školy svolání výchovné komise, vede individuální konzultace s dětmi, s rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci (adresář sociálních služeb, linku bezpečí, apod.). Jedná se sociálním odborem. Konzultuje problémy s odbornými pracovišti – SPC, PPP.

Školní metodik prevence – Mgr. Jitka Tesáčková
Metodik prevence zodpovídá za Minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci. Komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě. Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence. Koordinuje předávání informací o problematice rizikového chování ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy. Hodnotí realizaci Minimálního preventivního programu.

Školní psycholožka – Mgr. Lucie Pavlíčková
Školní psycholožka se v oblasti prevence zaměřuje především na předcházení rizikovému chování a podporu duševního zdraví žáků. Podílí se na realizaci preventivních programů zaměřených například na šikanu, agresivitu, závislosti a vztahy mezi žáky. Sleduje také klima školy a třídních kolektivů, poskytuje žákům individuální podporu a konzultace. Při řešení obtíží spolupracuje s učiteli, rodiči a dalšími odborníky a přispívá k vytváření bezpečného a podnětného prostředí ve škole.

Pedagogové
Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhují opatření. Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace.

Ředitelka školy – Mgr. Lenka Vokurková
Sleduje efektivitu prevence rizikového chování. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

3. Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

Prevence založená ve společnosti předpokládá řadu spolupracujících složek. Vedle rodiny, škol a školských zařízení jsou to orgány sociálně právní ochrany dětí, zdravotnická zařízení, místní samosprávy, poradenské instituce ve školství, policie, kulturní střediska, zájmové organizace, podnikatelské subjekty apod. Škola usiluje o integraci primárně preventivních aktivit, které sama poskytují, se službami specializovaných zařízení.

4. Cíle minimálního preventivního programu

Cílem působení v oblasti prevence rizikového chování je dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí
- přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi
- schopné řešit, případně schopné nalézt pomoc pro řešení problémů
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek.

Prevence rizikového chování u dětí a mládeže zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

a) násilí a šikanování,
b) záškoláctví,
c) kriminality, delikvence, vandalismu aj. forem násilného chování,
d) užívání návykových látek (včetně alkoholu a kouření), anabolik, medikamentů a dalších látek
e) kyberšikany, nebezpečí internetu a sociálních sítí

5. Vymezení cílové skupiny

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1. - 9. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům a pedagogům bez odborné kvalifikace. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k výchovnému poradci, metodikovi prevence.
Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče. Zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů tříd, kde se vyskytly negativní jevy jako šikana, nebo výskyt drog. Individuální pozornost je pak věnována rodičům žáků, u kterých byl zjištěn výskyt návykových látek, konzumace alkoholu a kouření, rodičům žáků – agresorů v případech šikany.

6. Způsob realizace

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty

- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Klíčové vyučovací oblasti jsou
- oblast přírodovědná
  (např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog atd.)
- oblast zdravého životního stylu
  (např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, podmínky správné výživy, volný čas apod.)
- oblast společenskovědní
  (proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím apod.)
- oblast rodinné a občanské výchovy
  (postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, subjekty participující v oblasti prevence drog atd.)
- oblast sociálně právní
  (právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)
- oblast sociální patologie
  (postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus apod.)

Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v následujících předmětech:
Osobnostní a sociální výchova
Občanská výchova
Přírodopis
Přírodověda, vlastivěda
Český jazyk
Prvouka
Chemie

7. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

Program je zaměřen na:
1. – 5. ročník (český jazyk, hodiny prvouky a přírodovědy, vlastivěda, pracovní činnosti, výtvarná výchova)

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci ZŽS – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem, cigaretami a dalšími návykovými látkami
- základy etické a právní výchovy
- závislosti na online prostoru
- rozvíjení zodpovědného chování v oblasti dopravní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení

- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- patologické chování v kolektivu – šikana, kyberšikana
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc. patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd. jako v předchozích letech

6. – 9. ročník (občanská výchova, přírodopis, chemie, osobnostní a sociální výchova)

Přechod na druhý stupeň základní školy přináší řadu změn a z nich vyplývajících zátěžových situací – změna třídního učitele, střídání vyučujících v jednotlivých předmětech, odchod některých spolužáků (víceletá gymnázia, sportovní třídy apod.) a příchod nových spolužáků, zvýšené nároky na objem a strukturu učiva.

Obsah programu:

- vzájemné poznávání účastníků
- vytváření vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídní komunity
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí apod.
- začlenění nových žáků do komunity třídy
- trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- zvládání náročných fyzických duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem
- upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- společenské vztahy (včetně mediální hygieny, vlivu reklamy apod.,)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

Začlenění témat do výuky

I.stupeň

Primární prevenci na 1. stupni má na starosti třídní učitel. S tématy prevence se žáci setkávají nejčastěji v předmětech, jako je prvouka, přírodověda a vlastivěda, ale také český jazyk (vhodné chování ve škole a ve společnosti, pravidla slušného chování, postavení v rodině, vztahy v rodině, funkce rodiny, komunikace, mezilidské vztahy, chování k cizím lidem, volný čas, režim dne, péče o zdraví, základní hygienické návyky, krizové situace, přivolání pomoci…).

II. stupeň

Preventivním tématům bude věnována pozornost zejména v předmětech český jazyk (úvahy o životě, hledání životních cílů), dějepis (pozitivní vzory osobností, projevy rasismu a antisemitismu), cizí jazyk (komunikace), občanská výchova (volný čas a nabídka kulturních institucí, ochrana duševního vlastnictví, globální společenské problémy, člověk a morálka, člověk a dospívání, hledání sebe sama, náročné životní situace, právní řád, právní ochrana,

životní perspektivy), zeměpis (lidské rasy, rasismus, xenofobie, ohniska národnostních konfliktů), přírodopis (lidské tělo, sexuální výchova, zdravé životní návyky, vývoj člověka, jedovaté rostliny, nebezpečné organismy, houby a zásady sběru, zásady první pomoci), osobnostní a sociální výchova (konflikty, sebepoznání, ochrana zdraví, hygienické návyky, duševní hygiena, prevence zneužívání návykových látek, legislativa, krizové situace, asociální chování, týrané a zneužívané děti, základy sexuální výchovy, odolávání nátlaku, trestní odpovědnost, rozvoj osobnosti, základy duševní a tělesné hygieny), chemie (vznik, výroba a účinky návykových látek a jejich vliv na člověka, bezpečné zacházení s chemickými látkami, výstražné symboly), výtvarná výchova (estetické prostředí, lidské vztahy), pracovní činnosti (volba povolání, práce ve skupině, osvojení základních pracovních dovedností, kladný vztah k životnímu prostředí), tělesná výchova (využití volného času, mezilidské vztahy, seberealizace, sebepoznávání).

Konkrétní aktivity podporující primární prevenci

- akce zaměřené na zvyšování právního povědomí (využití nabídek různých druhů spolupráce s Policií ČR a Městskou policií Ivančice)
- spolupráce s PPP Brno – venkov s Mgr. Janou Ferdovou
- spolupráce se SVČ Ivančice
- zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu, apod. (využití nabídek PPP Brno – venkov, SPC, nestátních organizací apod.)
- věnovat i nadále zvýšenou pozornost prevenci kouření - pokračovat v osvětě v rámci hodin OV, OSV, PŘ, atd.
- dovednost volby správné životosprávy - poruchy příjmu potravy – mentální anorexie a bulimie (blok v rámci hodin OV, PŘ)
- přednášky, besedy a pořady věnované sexuální výchově a prevenci AIDS (absolvování vybraných pořadů dle nabídky na základě zkušeností s jejich úrovní z minulých let.)
- zvyšování příznivého klimatu v třídních kolektivech formou organizování výletů, exkurzí, lyžařského výcvikového kurzu, školy v přírodě, adaptačního programu pro 6. ročník (ve spolupráci se SVČ Ivančice)
- organizování akcí směřujících k oživení klimatu ve škole a zábavnou formou zpříjemnění školního prostředí (tematické dny, sportovní akce, projektový den, atd.)
- nabídka volnočasových aktivit
- účast v literárních, výtvarných, sportovních a jiných soutěžích
- ekologická výchova (výukové programy v rámci přírodovědné stanice, zapojení do vyhlášených ekologických soutěží jako v min. letech, viz sběr baterií, papíru apod.)
- školní parlament - rozvíjí zodpovědnost žáků za širší společenství a vzájemné soužití. Je prostorem pro zapojení žáků do organizace školy. Pravidelná setkání umožňují kontinuální práci a prevenci problémů ve třídách. Setkání se v letošním roce budou uskutečňovat ve stejné četnosti jako v loňském roce – jednou měsíčně (vždy první pondělí v měsíci).

Aktivity zaměřené na rodiče a veřejnost

- seznámení rodičů s MPP a Programem proti šikanování v rámci třídních schůzek
- nabídka konzultačních hodin třídních učitelů, výchovného poradce, školního metodika prevence, školní psycholožky
- nabídka propagačních materiálů o rizikovém chování
- seznámení rodičů s postupem školy v případě přestupků žáků nebo jiných problémů

Ke zjištění aktuálního stavu rizikového chování ve škole jsou využívány dotazníkové metody, práce třídních učitelů, připomínky dětí a zástupců žákovského parlamentu, schránky důvěry, hodiny OSV, hodiny předmětů výchovného charakteru. Zjišťování je průběžné, v případě

potřeby je přizvána pracovnice PPP Brno – venkov, kurátor pro děti a mládež nebo jiný odborník.

1. 9. 2026 Mgr. Jitka Tesáčková